Pre návštevníkov a obyvateľov Vysokých Tatier **BEZPLATNE**

Modrá Lanovka

~ ČASOPIS O TATRÁCH ~

číslo 2! Zima 2019

ISSN 2585-8394

MIŠO SABOVČÍK ROZPRÁVA O UNIKÁTNOM PROJEKTE

Vylezú a zletia SEDEM PANENSKÝCH ŠTÍTOV

str. 2

Vstáva, aby sme mohli bežkovať - str. 15

Očaruje časozbermi Tatier - str. 8

V Tatrách „nabehali“ 43 tisíc porcií jedla - str. 12

Čo prináša Tatranský Banff? - str. 5

Poliankovo experimentuje s hudbou - str. 11

Smokovecká premiéra Keleho filmu - str. 14

Divoké v Antarktíde sú aj brehy. Nájsť miesto na vylodenie je pekná výzva.

Michal Sabovčík

„Vylezieme a zletíme 7 panenských ŠTÍTOV NA SIEDMICH KONTINENTOCH“

DVAJA KAMARÁTI SA V TATRÁCH NAUČILI VZÁJOMNE LIEZŤ A LIETAŤ, ABY NAŠTARTOVALI UNIKÁTNY PROJEKT

Čo vznikne, keď sa stretne horolezec s paraglidistom? V prípade Michala Sabovčíka a Juraja Koreňa neuveriteľne vzrušujúci projekt „Seven Virgin Summits“.

Chlapi si zaumienili, že vystúpia a neskôr zletia zo siedmich doteraz nezdolaných vrcholov sveta. Aby toho nebolo málo, každý z nich musí byť na jednom zo siedmich kontinentov Zeme.

Antarktídu a Severnú Ameriku už majú za sebou. Celá myšlienka, aj prvé fotografie sú tak zaujímavé, že sme sa za Michalom Sabovčíkom vybrali, aby nám o tomto dobrodružstve porozprával:

Sedem prvovýstupov, teda dosiahnutie miest, na ktorých ešte žiadny človek na siedmich kontinentoch nebol. Návrat z kopcov namiesto po svojich, padákom. Pochopil som myšlienku „Seven Virgin Summits“ dobre?

Áno. Pridal by som ešte jednu podmienku. Na každý vrchol sa musíme dostať lezecky, nemôže to byť takzvaný “choďák” (v lezeckej hantýrke peší výstup, kde netreba používať ruky).

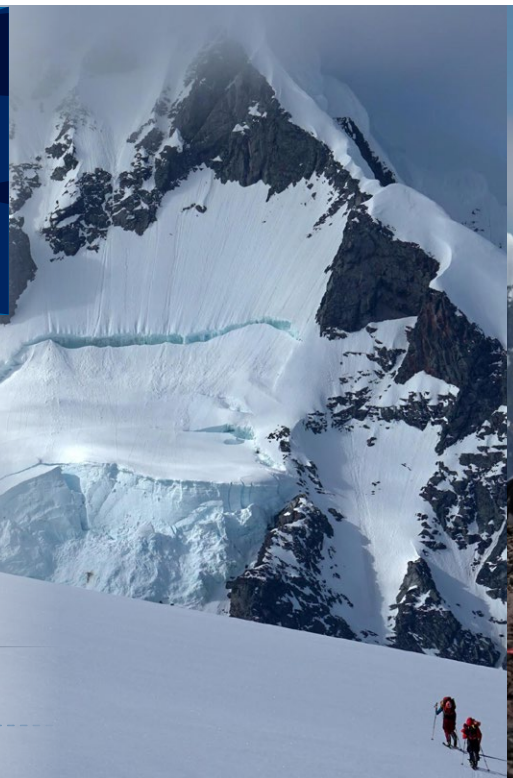

Príroda Antarktídy je fascinujúca.

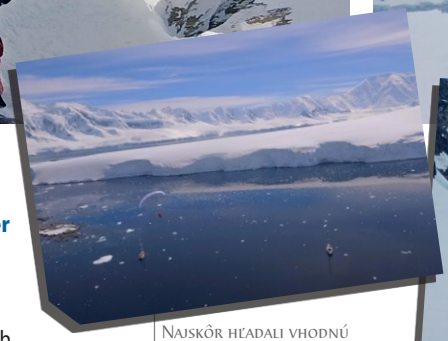

Najskôr hľadali vhodnú zátoku na kotvenie. Potom objavili Divokú. Liezlo sa v ľade a snehu.

Po zletení z vrcholu. „Zostup" padákom trval len 7 minút!

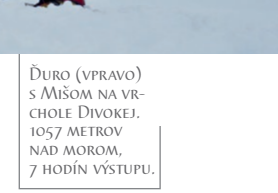

Ďuro (vpravo) s Mišom na vrchole Divokej. 1057 metrov nad morom, 7 hodín výstupu.

Ako laik som si nejako myslel, že v roku 2019 už vrcholy, na ktoré sa dajú liezť prvovýstupy, takmer nebudú. Mýlil som sa?

V Európe je to s nimi samozrejme ťažšie, ale v odľahlých kútoch Antarktídy, či Severnej Ameriky sa ich ešte nájde relatívne dosť. V Tatrách to už nie sú samostatné kopce, ale skôr rôzne vežičky, alebo alternatívne cesty na vrchol.

Má to nejaké hlbšie vysvetlenie?

Komerčne lákavejšie sú výstupy na najvyššie kopce sveta. Tiež si treba uvedomiť, že expedície do odľahlých kútov sveta sú náročné na čas, ktorý si nie každý môže nájsť.

Koľko času na ne treba v porovnaní s túrami napríklad v Alpách?

Na náš prvovýstup v Antarktíde sme potrebovali 8 dní na cestu tam, z toho len 6 dní trvala plavba z Ushuaie cez Drakov prieliv k brehom Antarktídy a späť nás opäť čakala 6 dňová plavba. Ďalšie dva týždne zabralo nájdenie vhodnej hory. Expedícia do Grónska trvala mesiac a pol.

Asi to tušíme, ale predsa len povedz, prečo ťa lákajú práve prvovýstupy?

Je to výborný a neopakovateľný pocit byť sám na nejakom mieste ako prvý. Navyše v horolezectve je to to najcennejšie, čo sa dá dosiahnuť. Úplne najviac sa cenia prvovýstupy na osemtisícovky.

Aj to sa ešte dá?

Tých možností už nie je veľmi veľa, ale práve v marci sa s Petrom Hámorom pokúsime vystúpiť na Dhaulagirí dosiaľ nevylezeným severozápadným hrebeňom.

Existuje nejaký register prvovýstupov?

Áno. Napríklad American Alpine Journal každoročne vydáva zoznam tých nových z celého sveta. Pridávame tam aj naše prvovýstupy s opisom cesty. Ľudia si tam môžu overiť, či na nejakom vrchole už niekto bol a ak by chceli výstup zopakovať, poslúžia im užitočné informácie.

Vrátim sa na začiatok, ako vám prišiel na um nápad „Sedem panenských vrcholov?

Objavil sa mi v hlave možno už pred piatimi rokmi a všetko urýchlili dve stretnutia. Jedno v Tatrách s Ďurom Koreňom, ktorý mi povedal, že ma naučí lietať, ak ho ja naučím liezť. Úplne to do seba zapadlo a tak vznikla naša tímová dvojica.

Podarilo sa to naučiť? Vieš už lietať?

Celkom, aj keď stále mám rešpekt a určité obavy. Kým Ďuro nemá problém štartovať aj z veľmi strmých kopcov, ja potrebujem určitý priestor.

Má to aj praktický význam? Po výstupe dole len tak zletieť?

To teda áno. Šetrí to kolená a potom je tu rozdiel v číslach. Výstup na Divokú v Antarktíde trval 7 hodín a cesta dole 7 minút! (úsmev)

Vzhľadom na túto výhodu, stáva sa zlietavanie z vrcholov v horolezectve nejakým trendom?

Ani nie. Treba si uvedomiť, že potreba zobrať so sebou padák predstavuje váhu navyše a na všetky kopce sa s týmto nákladom ísť nedá. Hoci pri mojom padáku ide len o 1,9 kila, pri náročných výstupoch aj to veľmi zaváži.

Mišovi a Ďurovi v Antarktíde prialo krásne počasie. Búrky a problémy zažili až na lodi pri ceste späť.

Chcete vedieť, aký je to asi pocit zlietavať z vrcholu hory?

KTO JE MICHAL SABOVČÍK?

- Narodil sa v roku 1987 v Spišskej Novej Vsi. Hovorí, že lezie pre pocit slobody, kamarátstva a pôžitku z dobrodružstva.
- Okrem Slovenského raja za domáce ihrisko považuje aj Vysoké Tatry. Pôsobí v Horolezeckom klube ClimBeer. Organizuje Ľadový a drytoolový maratón v Slovenskom raji.
- Zo športových výprav si okrem iných cení zimný prechod hrebeňom Tatier za 15 dní, patagónsky Cero Torre, Fitz Roy, prvovýstup na Veľké Tranggo v Karakorame severozápadnou stenou, prvú osemtisícovku Dhaulagirí normálnou cestou s Petrom Hámorom.
- Keď nie je na expedíciách, pracuje v rodinnom železiarstve Nezábudka v Spišskej Novej Vsi.

Prečo ste si ako prvú v sérii Sedem panenských vrcholov vybrali Antarktídu?

Rozhodla viacmenej náhoda, kde pomohlo to druhé stretnutie. Pri expedícii v Nepále sme naďabili na českého alpinistu Máru Holečka. Dali sme sa do reči a on sa spýtal, či nechceme ísť na tento kontinent, že majú na lodi ešte dve voľné miesta.

Vrchol pre prvovýstup ste si ale vybrali až tam v Antarktíde. Naozaj ste ho hľadali dva týždne?

Áno, lebo najväčší problém sa ukázal nájsť zátoku, kde sme mohli bezpečne zakotviť a dostať sa k hore. Brehy sú väčšinou plné ľadovcov, snehu, teda dosť nedostupné. Kým sme našli vytúžený vrchol, urobili sme tri výstupy, ale boli to menšie kopce, ktoré nespĺňali naše kritériá. Boli len do výšky 700 metrov nad morom.

Ako ste sa nakoniec rozhodli pre Divokú?

Pri plavbe sme spozorovali tento vrchol a neskutočne sa nám zapáčila aj jeho krásna logická línia. Navyše bol pri zátoke, kde sa dalo kotviť a dokonca vystúpiť na breh kamenistou plážou. Stačilo už len overiť, či ho nikto predtým nevyliezol.

Všetko sa nakoniec podarilo?

Áno, vyliezli sme na vrchol, podľa GPS vysoký 1057 metrov nad morom. Nazvali sme ho Divoká. Sedem kolegov z lode nás dokonca pri lezení mohlo pozorovať, pod horu sme sa dostali na lyžiach. Bolo aj vynikajúce počasie. Liezli sme v januári, keď na južnej pologuli vrcholí leto. Problémy prišli kvôli búrke až na ceste loďou späť (smiech).

Čo ťa na Antarktíde ešte zaujalo?

Je tam nádherná príroda, zvieratá, tučniaky, tulene, veľryby, čistý vzduch. Zaujímavé boli aj zastavenia na vojenských a vedeckých základniach Argentíny, Čile a Veľkej Británie.

Mišo s kamarátmi hľadá ďalekohľadom lezecké línie na Kangequ.

Potom prišlo Grónsko a výstup na panenskú stenu Kangeq. Ako ste sa rozhodli pre toto miesto?

V deň odletu z Antarktídy sme sa opýtali slovenského kapitána Vlada Povraznika, či by nemal záujem o plavbu do Grónska. Jeho to veľmi zaujalo a zaradil ho do svojej okružnej plavby z Grécka, cez Karibik do Kanady. Dopravu sme mali teda zabezpečenú. (smiech)

Práve Grónsko je tou krajinou, kde sa dá realizovať ešte veľa prvovýstupov?

Presne tak. Väčšina stien je tam dostupná iba priamo z mora, čo je logisticky náročnejšie, a preto tam zatiaľ išlo minimum výprav. Od kamarátov z poľskej expedície sme mali navyše tipy na konkrétne lokality so stenami, ktoré horolezecky stáli za to.

Aký si mal pocit z dosahovania panenského vrcholu Kangeq?

Znova to bolo úžasné, krásna pevná žula. Oproti Antarktíde to bolo paradoxne ľahšie v tom, že sme na kolmú stenu mohli ísť priamo z lode, ľad a sneh nám nestáli v ceste. V Grónsku musíš za ľadovcami ísť viac do vnútrozemia.

Ktorý z vrcholov bol náročnejší z horolezeckej stránky?

Bezpochyby Grónsko. Okrem Kangequ sa nám podarilo ešte päť iných prvovýstupov s náročnosťou okolo 7+ až 8-. Padáky sme si vzali na posledný vrchol Ingiup Tunule 800 m n.m. Liezli sme v trojici, kde ja som ako prvý naľahko ťahal ťažké dĺžky a moja priateľka Silvia s Ďurom ťahali batohy. Na vrchole sme zistili,

A takto vyzerá jeho nádherná stena zblízka. Mišo v prvej fáze výstupu.

že v daných podmienkach a teréne sa nedá bezpečne odštartovať. Ďurov „speedový" rýchly padák bol nepoužiteľný, tak som mu požičal môj, ktorý bol do týchto podmienok vhodnejší. Ďuro z kamenistého vrcholu vedel odštartovať, ja som nechcel riskovať.

Spomínal si, že v Grónsku sa v tom čase vôbec nezotmievalo. Je to z hľadiska lezenia výhoda?

Určite. Aspoň zo začiatku sme z toho boli nadšení. Lezieš bez časového obmedzenia. Potom ale zistíš, že liezť 17 hodín v kuse ťa dosť vyčerpá.

Dve sedminy „Panenských vrcholov" máte za sebou. Už viete, kam pôjdete ďalej?

Nájsť vrcholy, spĺňajúce naše kritériá, ostáva tou ťažšou úlohou. Ale z Afriky by sme veľmi radi zamierili na Madagaskar. V Ázii chceme niečo netypické, myslíme na Barmu. Problém bude možno Austrália a Oceánia. Tam ale možno nájdeme niečo na nejakom ostrove, alebo na Novom Zélande.

A v Južnej Amerike?

Tá nasleduje najbližšie. Cestou z Antarktídy sme si v Argentíne u kamarátov nechali lezecký materiál. Hľadáme nejaký vrchol v Patagónii.

Zakončí sa séria nejakým filmom, alebo knihou?

Áno. Rasťo Hatiar v sérii „Extrémne na horách" spracoval antarktídsku časť, na grónskej sa už tiež pracuje. Je možné, že to potom všetko spojíme dokopy do jedného dokumentu.

Kto chce vedieť ešte viac podrobností, má možnosť?

Snažím sa niečo dávať na svoj osobný web. Sériu tiež mapuje stránka slovenského Redbullu.

Pekné pravidlo „Seven Virgin Summits“. Z každého vrcholu sa zlietava.

Kangeq v Grónsku. Krásne lezenie a výhľady.

Na prednáškach spomínaš Vysoké Tatry ako výbornú školu pre lezenie. Čím človeka tak dobre pripravia?

Skala nie je celkom kvalitná. Najmä v zime lezieš dosť po zamrznutej tráve, v severných stenách je rozlámaná. Teda je to pekne náročné, podmienky nie úplne ideálne. Ak zvládneš Tatry, hovorím teraz skôr z pohľadu tej mentálnej náročnosti, zvládneš potom už aj ďalšie pohoria.

V zime lezieš radšej?

Áno, to je to moje. Láka ma tá väčšia výzva a možno útrapy. (smiech)

Veľa ľudí o tom nevie, ale pustil si sa aj do jaskynného lezenia. Čo ťa zlákalo pod zem?

Raz mi jaskyniar Igor Papp povedal, že by potrebovali typologicky niekoho ako Sabovčík. Mne to tak vŕtalo v hlave, že čo tým myslel, až som teda zliezol do jaskyne s nimi.

A zistil si, čo tým myslel?

V tatranskej jaskyni Mesačný tieň ma žiadali zliezť 150 m vysoké jaskynné komíny. Bolo to možné len horolezeckou technikou, teda navŕtaním pevných bodov. Žiadne voľné lezenie nepripadalo do úvahy.

V čom najmä spočíva náročnosť lezenia pod zemou?

Musíš si uvedomiť, že v jaskyni máš dva stupne a vlhkosť. Skaly sú mokré. Vďaka tomu, že som im pomohol preliezť spomínané komíny, mohli sme spolu objavovať nové priestory jaskyne, kde ešte ľudská noha nevkročila.

Teda znova akýsi prvovýstup, alebo v tomto prípade prvozostup na miesto, kde ešte človek nebol a extrémne lezenie?

Tak trochu. Už len to, že do jaskyne ideme na nejaké tri dni a bivakujeme pod zemou, je veľký zážitok. Pre pobyt a fungovanie človeka sú tam azda najdrsnejšie podmienky, ktoré na Slovensku môžeš nájsť. Pohrávam sa ale aj s myšlienkou vyhľadať v jaskyni nejakú vhodnú šachtu, kde by sa dala aplikovať voľná technika a usporiadať v nej lezeckú výpravu.

S horolezectvom si začal v 14 rokoch na Tomášovskom výhľade. Aký vek je najideálnejší, keď chce niekto začať?

Lezenie je vďaka množstvu umelých tréningových stien čoraz dostupnejšie aj pre bežných ľudí, takže deti môžu začať s lezením hoci aj hneď potom, ako sa naučia chodiť. Ja som sa dostal do kontaktu s lezením, až keď som mal 14 rokov a vtedy sa to začalo. Potom som už nerobil skoro nič iné, na lezenie sa sústredil takmer všetok môj záujem. Dodnes si na tú chvíľu pamätám, prvýkrát ma nechal zlaňovať Tatranec Sveťo Lacko. On dal lano do rúk prvýkrát aj Petrovi Hámorovi.

Hovorili sme o množstve projektov a plánov. Predsa len, je v diaľke nejaký sen, po ktorom tvoje srdce veľmi túži?

Už som tú výpravu spomínal. Prvovýstup na osemtisícovku Dhaulagirí v marci s Petrom Hámorom. To je pre mňa veľká vec.

Tak držíme palce.

Ďakujem.

Pozvánka

Festival Banff prináša nové filmy a stretnutie s aktérmi expedície Bhagirathi 2019

Festival horských filmov Banff vo Vysokých Tatrách pokračuje tretím ročníkom. **Aj tento raz sa je na čo tešiť!**

27. decembra
v piatok o 16.00
Teniscentrum Tatranská Lomnica

Špecialitou tatranského Banffu je časť medzi filmovými blokmi venovaná prednáške hostí festivalu.
Tentokrát prídu rozprávať svoje zážitky Martin Krasňanský a Ondrej Húserka z himalájskej expedície Bhagirathi 2019. Premietnu aj fotky a videá.

Martin Krasňanský na expedícii.

Ako určiť svoju hranicu?

Bhagirathi nebola typická himalájska výprava v zmysle klasického zimného výstupu. „Na tejto hore horolezcov čaká prekonávanie veľmi ťažkého lezeckého terénu vo vysokej nadmorskej výške,“ hovorí riaditeľka festivalu Dáša Lučivjanská. Veľkou témou prednášky budú zážitky lezcov zo zvládania psychicky vypätých situácií v lezení. „Ako vydržať v náročnom počasí, ako prijať rozhodnutia, či pokračovať, alebo sa vrátiť, ako určiť v danej sekunde svoju hranicu možností, za ktorou sa už riziko považuje za privysoké,“ spresňuje Dáša.

Maťa a Ondra sa budete môcť aj pýtať rôzne otázky.

Dáša Lučivjanská

Osem filmov

Filmový blog predstaví najlepšie snímky z domovského festivalu Banff v Kanade. Sú medzi nimi aj Craig´s reaction, Notes from the Wall, Ice & Palms. „Snažili sme sa vyskladať tematický rôznorodý blok, aby si v nich našli svoje lyžiari, lezci, či cyklisti,“ spresňuje Dáša.

Tretí rozmer festivalu

Výhodou festivalu je termín medzi Vianocami a Novým rokom. Takto sa stretnú mnohí kamaráti z horskej komunity, ktorí sú počas roka rozcestovaní po svete.

Budúcnosť čaká.

AUTONOVA® s.r.o.

Autonova, s. r. o.
Priemyselný areál Východ č. 3406, Poprad
tel.: 052/45 13 138, e-mail: hyundai@autonova.sk

HYUNDAI

Elektromobily dajú Tatrám čistejší vzduch

Martin Zemčák pri modeli Hyundai Ioniq Electric.

Spoločnosť Autonova chce byť pri nástupe elektromobilov v Tatrách a okolí lídrom. Podrobnosti vysvetľuje šéf predaja značky Hyundai v Poprade Martin Zemčák.

Predaj modelov Hyundai na elektrický pohon spúšťate so sloganom „Budúcnosť čaká". Prečo tieto slová?

Nie sú náhodné. Ministerstvo hospodárstva v novembri zverejnilo podmienky poskytnutia dotácie na kúpu elektromobilov.

Čo to v praxi znamená?

Každý občan, podnikateľ, alebo samospráva môže požiadať o príspevok na kúpu elektromobilu.

V akej výške im štát prispeje?

Na nákup vozidla s čisto elektrickým pohonom (BEV) môže žiadateľ získať príspevok 8 000 eur, na nákup takzvaného plug–in hybridu (PHEV) 5 000 eur.

Koľko peňazí pre tieto príspevky ministerstvo vyčlenilo?

Pre rok 2020 dokopy 5 miliónov eur. To reálne podporí predaj niekoľkých stoviek vozidiel.

Ako sa môžme o príspevok uchádzať?

Kompletné podmienky nájdete na stránke www.chcemelektromobil.sk. Registráciu spustili 11. decembra 2019 cez online formulár. Po jeho vyplnení obdržíte registračný kód. Potom máte rok na to, aby ste si zabezpečili nové vozidlo pri splnení podmienok výzvy.

O aké modely môžem žiadať pri značke Hyundai?

Aktuálne máme dva. Prvým je IONIQ s pohonom BEV i PHEV. V našej ponuke je už druhá generácia tohto zástupcu nižšej strednej triedy. Druhým je model KONA s pohonom BEV z triedy malých SUV. Obidve autá sa vyrábajú priamo v Južnej Kórei. Od marca 2020 bude elektrický model KONA schádzať z výrobných liniek aj v českých Nošoviciach.

Sú už u nás pre používanie elektromobilov podmienky?

Áno, napríklad na území Vysokých Tatier nájdete už štyri dobíjacie stanice, pričom v krátkej dobe pribudnú ďalšie. Takúto hustú sieť nemajú dnes v Európe ani oveľa väčšie mestá!

Pomôžu elektromobily aj čistejšiemu vzduchu v Tatrách?

Postupne áno. Aj to nás veľmi poháňa. V Autonove sme sa pre elektromobily úplne nadchli. Je evidentné, že budúcnosť v regionálnej doprave patrí práve im.

Tatry v diaľke. Bez photoshopov počkať si na ten fascinujúci moment, to je tvorba Vlada Šifru.

Vlado Šifra

ČASOZBERMI TATIER oslovuje tisíce Slovákov

Keď popradský fotograf Vladimír Šifra zavesil na internet video „Tatry, symfónia noci“, za jeden víkend zaznamenalo 100 tisíc pozretí.
Niet divu. Časozberné, teda v čase zrýchlené videá naberajú na popularite. Podľa Vlada najmä preto, že ľudia v nich vidia veci, ktoré by bežným okom nespoznali.

Vlado Šifra rozpráva o tajomstvách umenia, ktorému sa profesionálne u nás venuje len niekoľko ľudí.

FOTKY DO POHYBU

Časozber je spojenie stoviek fotografií, nasnímaných v pravidelných intervaloch po sebe do jedného celku, až vzniká pohyblivé video. Tak môžeme napríklad vidieť, ako sa rozvíja púčik kvetu, rastie huba, vyvíja sa larva motýľa, preletia mraky, alebo mliečna dráha ponad hory. Dvadsaťsekundové video do seba vtesná dej niekoľkých hodín, niekedy aj dní a rokov.

OD SEKÚND PO MINÚTY

„Áno, robia sa aj dlhodobé časozbery. V nich vidíme stavbu mrakodrapu, či topenie ľadovca,“ spresňuje Vlado. V minulosti časozbery natáčali analógovým videom. Digitálna fotografia prináša ale kreatívnejšie možnosti. „Pri fotke si môžeš nastaviť veci podľa potreby. Na zachytenie rastu kvetu dávam napríklad interval 5 minút. S videom by si musel vyrobiť dvojdňový záznam,“ vysvetľuje. Pri snímaní oblohy je to podobné. „Keď idú mraky pomaly, vhodný interval je 10 sekúnd, keď rýchlejšie, 3 sekundy.“

Takto začína spomínané „Tatry, symfónia noci.“ Video si možno pozrieť na Vimeu.

Cestou z Dumbiera

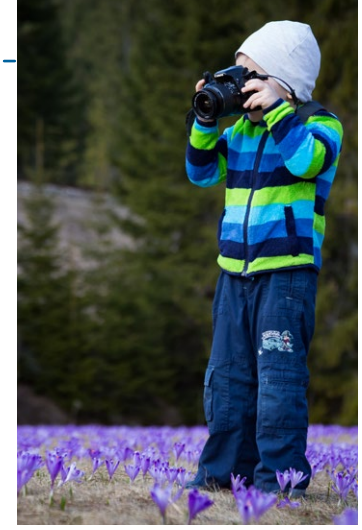

Vlado sa s manželkou Alexandrou vďaka fotografii aj zoznámil, čo reflektuje aj svadobná snímka. Fotiť začína aj syn Matúš, mamka ho už učí svojím grifom.

HODINY A DNI KVÔLI JEDNEJ FOTKE

Vlada na časozbery pripravili roky „driny" pri krajinárskej fotografii. Naučili ho vstávať o štvrtej ráno, prísť na jedno miesto aj 50-krát len preto, aby po množstve investovaného času konečne vznikol jeden želaný snímok. Pomohli mu aj získané znalosti z meteorológie a intuícia pri predpovedi počasia. „Večer si pozriem aj päť rôznych predpovedí, aby som našiel ten správny deň na fotenie," smeje sa.

DESAŤ KÍL NAVYŠE

S časozberom je to pritom ešte všetko náročnejšie. Váha batožiny sa zvyšuje z 20 kíl na 30. Kým fotografi si vystačia so sadou objektívov a statívom, na časozber treba aj koľajnicu (odborne slider) a pohyblivý kĺb. „Je výhodné, ak sa s každou fotkou fotoaparát vďaka nim posunie hoc aj len o polmilimetra nabok, nahor, dole. Atraktivita a krása videa tak zosilnie," dodal.

MYSLIA SI, ŽE IDE NA RYBY

Oproti bežnému foteniu pri časozbere na tvorcu čaká aj viac prekážok. „Počas troch hodín sa ti môže zarosiť objektív, náhle zmeniť rýchlosť vetra. Alebo zistíš, že si interval nastavil príliš dlhý a všetko musíš začať odznova," uvádza príklady. V lete, keď ide fotiť s dvojmetrovou koľajnicou v puzdre na lyže, zase čelí čudným pohľadom. „Pýtajú sa ma, či idem chytať ryby do Hincovho plesa," smeje sa Vlado.

Kriváň vo vianočnej atmosfére.

OZVALI SA BARABÁŠ A HULÍK

Tieto „nepríjemnosti navyše" ale stoja zato. S časozberom prišli prvé úspechy. Najskôr Vlada oslovil režisér Pavol Barabáš, aby mu vytvoril niekoľko záberov pre jeho seriál „Príbeh tatranských štítov". Tomášovi Hulíkovi robil časozbery do troch filmov, na štvrtom teraz pracujú. Časozberné pozadia tvorí aj pre program Zem spieva v RTVS a pre programové upútavky TA3. Od prírody tak prechádza i ku industriálnym a mestským motívom.

Vladovi časozber tiež priniesol možnosť posunúť sa k profesionálom. Objem jeho tvorby už možno označiť robotou na poloviční úväzok. Netají, že rozmýšľa a sníva aj o plnom.

„NIE JE NÁS VEĽA"

K časozberu sa pritom dostal nepriamo cez experimentovanie pri fotení. Na „dlhé časy" snímal hviezdy a rieky. V žánri bol jedným z prvých v krajine. Aj dnes je na Slovensku tvorcov timelapse videí (anglický názov pre časozber), ktorí pravidelne uverejňujú svoje práce, relatívne málo. Možno ich spočítať na prstoch jednej ruky. Štatistikou ale Vlado nechce nikoho odradiť vyskúšať si to. „Už aj mobily majú túto funkciu, netreba sa báť. Aj keď pre netrpezlivých to asi nie je," smeje sa.

KDE NÁJDETE VLADOVE VÝTVORY?

- Na osobnom webe **Fotoslovensko.sk** s ďalšími informáciami o jeho projektoch.
- Web má pod svojím menom aj účet na Facebooku a Instagrame.
- Na kanáli siete Vimeo pod menom Vladimír Šifra.

FOTOGRAFICKÁ RODINA

Vlado môže inšpirovať aj mladých ľudí, ktorí sa boja, že po založení rodiny sa budú musieť vzdať svojich záľub, alebo koníčkov. Hovorí, že všetko je len o životnom postoji. „Len by skúsil prestať fotiť, by dostal," smeje sa Vladova manželka Alexandra. Aj ona fotí, preto rozumie, keď o pol štvrtej ráno odíde kvôli foteniu na Kráľovu hoľu. Alexandra mu niekedy radí i s výberom finálnych snímkov. Fotoaparát tieto Vianoce dostane i päťročný Matúško.

TÚŽI PO LUNÁRNEJ DÚHE

Vlado má vskutku odvážne sny. V Tatrách by chcel napríklad odfotiť mesačnú dúhu. „Ide o dúhu, ktorá sa objaví v noci a ľudským okom ju takmer nevidieť," spresňuje. Objavuje sa často pri vodopádoch, napríklad v Yosemitskom národnom parku. Preto, že Vlado nevie o nikom, kto by ju u nás niekedy videl a napriek tomu reálne išiel v noci fotiť pod Vodopád Skok, ho možno označiť ako zanieteného.

BUDE FILM

Z ďalších plánov na prvom mieste tróni zámer vydať sériu časozberných videí slovenskej krajiny. „Prvá časť by mala byť venovaná práve Tatrám. V archíve mám veľa surového materiálu a nechcem ho už viac skrývať pred ľuďmi," dodal. Aj preto rád publikuje svoje fotky a videá na internete.

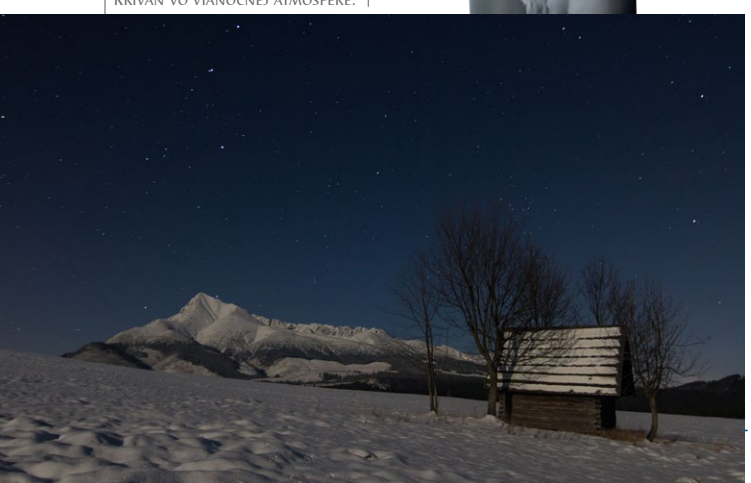

Ľadový štít. Vladovi sa bravúrne podarilo zachytiť práve akési ľadové tóny panorámy.

Zážitok v Poliankove: „Ľudí fascinuje dávať obrazy do pohybu.“

Ľubo Korenko namaľoval obrazy, ktoré potom „rozhýbali“ grafici z Tricklandie.

Výtvarník Ľubo Korenko zažíva, čo máloktorý z výtvarníkov. Návštevníci výstavy jeho obrazov ich vedia dať do pohybu, a to doslova!

Ide o zážitok, ktorý do Tatranskej Polianky privádza aj ľudí, ktorí bežne až tak výtvarnému umeniu neholdujú. Rovnako stovky detí, ktoré by inak do galérie vstúpili asi až v neskoršom veku. V čom spočíva to čaro oproti bežným výstavám? V Poliankove si do ruky zoberiete tablet s nainštalovanou aplikáciou. Namierite ho k obrazu a na obrazovke začne akoby pokračovať jeho príbeh. Postavy a zvieratá sa začnú hýbať, rôzne predmety lietať, premiestňovať sa, či pribúdať.

Zavolal mu spolužiak

Popradského výtvarníka Korenka pre projekt oslovil jeho spolužiak Marián Aštáry, jeden z dvojice zakladateľov Poliankova a Tricklandie. „Či by sme neurobili takú výstavu, kde by som dal svoje maľby a tricklandácki grafici ich cez aplikáciu dajú do pohybu. Samozrejme, že som súhlasil,“ spomína.

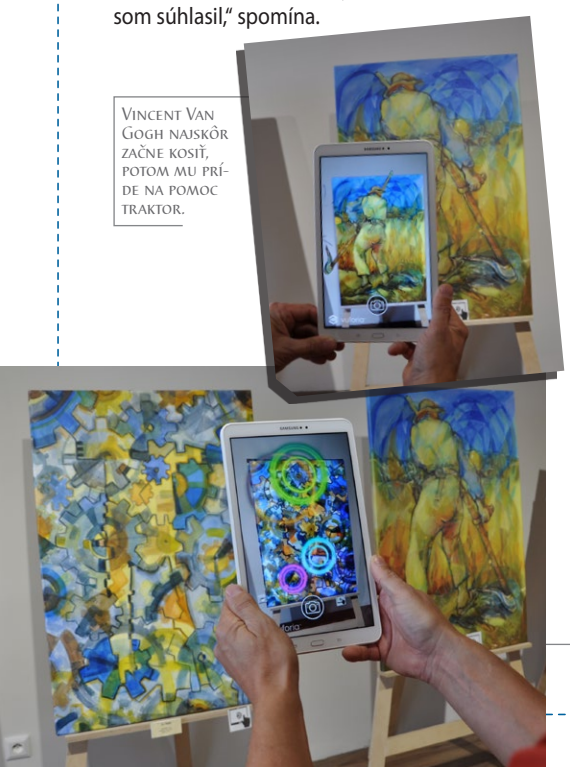

Vincent Van Gogh najskôr začne kosiť, potom mu príde na pomoc traktor.

Obraz „Mesto pod horami“ začne v priamom prenose zelenieť a rásť.

Voľná ruka

Ľuboš grafikovi do práce nehovoril. „Mal úplne voľnú ruku, nápady som s ním nekonzultoval. Pre mňa to bolo veľmi zaujímavé. Pri abstraktnejších obrazoch som sa mohol dozvedieť, čo v nich ľudia vidia a ako ich vnímajú,“ vyznáva sa Korenko.

Azda najväčšie prekvapenie zažil pri svojom obľúbenom Van Goghovi, keď sa za ním v pozadí na poli objavil traktor.

Grafik Ľuboš Bukovinský reaguje, že strojom chcel vyjadriť kontrast dneška a minulosti. Dostať nápad bola tá ľahšia časť projektu. „Fuška bola neskôr technicky veci dokončiť v programoch. Ľubo Korenko ale poskytol inšpiratívne podklady,“ hovorí Bukovinský.

Deti majú Fénixa

Korenkovi sa páčia aj ďalšie pohyblivé výtvory, ako vták Fénix začne lietať, popradské námestie ožívať zeleňou, ako sa vlk na obraze rozbehne. Dodáva, že návštevníci sa veľmi dožadujú aj pohybov ženy na obraze „Nahá Maja“. „Keby aspoň žmurkla okom. Som zvedavý, čo vymyslia pri tejto maľbe,“ smeje sa.

Novinky v januári

Dobrá správa znie, že na výstave pribudnú ďalšie „pohyblivé“ obrazy. „Chceme sa zamerať ešte viac na tatranské motívy. Napríklad na chaty, aby výstava ladila s miestom,“ prezrádza Korenko. Tatranská Polianka je totiž východzím miestom túr na Sliezsky dom a Gerlach. Možnosť spojiť horský výlet s návštevou digitálnej galérie je akousi DNA Poliankova. V budúcnosti Korenko nevylučuje podobný projekt aj v 3D.

Grafik Bukovinský si poradil aj s abstraktnejším motívom „Duša“.

„Zrodenie Fénixa“ milujú najviac deti.

KTO JE ĽUBO KORENKO?

■ Vyštudoval dizajn na Fakulte umení v Košiciach pod vedením docenta Tadeusza Blonského. Istý čas tvoril a vystavoval v britskej umeleckej skupine Warwickshire Artists. Jeho obľúbeným médiom je akvarel.

Ľuba povzbudzujú ohlasy. „Mám informácie, že ľudia sa z výstavy tešia. Ukazuje sa, že takéto formáty veľmi približujú umenie ľuďom.“ Páči sa mu, že otvorenie Poliankova oživuje život v Tatranskej Polianke.

Ako sa rodí nápad?

Autori nevedia o podobnej výstave inde vo svete. Je dosť možné, že Tatranci vymysleli nový výtvarný podžáner. „Tieto aplikácie sa nazývajú rozšírená realita. My sme ich videli v marketingu, napríklad pri prezentácii stavebných projektov. Tá naša inovácia je asi v tom, že nás ich napadlo využiť aj pri umení,“ hovorí zakladateľ Tricklandie Marián Bizub.

Impulzom pre vznik Ľubošovej výstavy boli tiež skúsenosti zo smokoveckej Tricklandie. „Tam sme videli, ako to skvelo funguje. Mobil má dnes každý. Pomocou neho sa ľudia radi zapájajú do výstavy cez technológie, ktoré sú im blízke,“ spresnil Marián Bizub.

Popri Korenkovej výstave „Tajný svet v obrazoch“ v Poliankove túto zimu nájdete aj „Dialóg s Planétou.“ Expozícia nás pomocou digitálnych vizualizácií uvádza do filmovej tvorby Pavla Barabáša.

Text a foto: Tomáš Tišťan

Poliankovo nachádza nové objavy i v hudbe

Tatranská Poljanka 2019. Lucia Havranová a Kiril Stojanov na koncerte v digitálnej galérii.

Muzikanti o koncertoch v digitálnej galérii:

„Pocitové obrazy prehlbujú atmosféru skladieb"

Ak máte z článku na predošlej strane dojem, že v Poliankove radi objavujú nové veci a neboja sa experimentov, áno, je to pravda!

Festival Tatra Flowers ukázal, že digitálne vizualizácie obohacujú okrem malieb aj muziku.

Tentoraz to predviedlo duo interpretov Kiril Stojanov a Lucia Havranová. Uviedli aranžované skladby pre bicie nástroje (Kiril) a husle (Lucia) vskutku rôznorodých štýlov. Počuli sme balkánsku ľudovú hudbu, argentínske tango, klasické symfónie, či skladby harmonikára Astora Piazzolu.

Pozadie

Tak, ako Lucia a Kiril hrali, v pozadí sa na stene objavovali digitálne výtvarné výtvory grafika Ľuboša Bukovinského.

„Kolegovi z galérie sme poskytli skladby a on potom vytvoril pocitové obrazy, ktoré v ňom tieto melódie vyvolávali," opisuje Lucia Havranová prvý krok spolupráce.

Majú to radi

Dvojicu zo Slovenskej filharmónie projekt zaujal. „Milujeme to, keď môžeme komunikovať s inými umelcami a ako sme videli v reakciách ľudí na koncerte, spojenie s novými multimédiami hudbe krásne pomáha," povedal tesne po vystúpení Kiril Stojanov.

Podľa Lucie výtvarno-digitálna časť koncertu dáva ľuďom nasledovné: „Vyvoláva ešte ďalší vnem navyše a takto podporí atmosféru skladby, ktorú práve v danej chvíli počúva."

Áno, dá sa to

Lucia a Kiril vytvorili na prvé zdanie netradičné duo huslí a bicích. „Áno, mnohých napadá otázka, husle a bicie, to sa naozaj dá?," smeje sa Lucia. Výsledok však dáva jasnú odpoveď. V podaní bulharsko-slovenskej dvojice tieto nástroje spolu skvelo ladia.

Jedno z vysvetlení Lucia vidí v Kirilovej všestrannosti: „Ako koncertný sólista a komorný hráč virtuózne ovláda hru na marimbe, xylofóne a mnohých ďalších nástrojoch. Dokáže na nich zahrať každú melódiu, aj virtuózne skladby." Kiril Lucii vracia kompliment a hovorí zase o výbornej huslistke.

Keď vám pomôže aj herbár

Spojenie Poliankova s Tatra Flowers má pritom na svedomí celkom milá, ale v podstate náhoda. „Prvý ročník Tatra Flowers ma zaujal ako nadšenca hudby, ten nápad sa mi páčil," spomína spoluzakladateľ Poliankova Marián Bizub.

Na to jedného dňa prišiel do obchodíku Tricklandie ponúknuť svoje herbáre Fero Tököly. „Ako sme sa zarozprávali, vysvitlo, že on je aj riaditeľ festivalu a nejako sme sa o tom začali rozprávať, aj o spolupráci."

Menia sa tóny, menia sa farby.

Dvojica vystúpila aj na Skalnatom plese
Foto: TF

Začali filmovou muzikou

Pri druhom ročníku Tatra Flowers v roku 2018, ktorý časovo kolidoval s otvorením Poliankova, využili jeden z koncertov na zoznámenie s novou galériou. „Digitálnymi vizualizáciami sme chceli ľuďom predstaviť, čo tak asi v Poliankove nájdu," spomína Marián. Prvému koncertu dominovala filmová hudba, vizualizácie kopírovali odkazy k téme filmov.

Poliankovo chce v experimentoch s hudbou pokračovať. „Spojenie hudby a vizualizácií našej tatranskej digitálnej galérie ľudí teší," hovorí Marián. Všetkému podľa neho pomáha aj unikátna poloha Polianky pod Gerlachom. Poliankovo rado prichýli hudobníkov aj v lete na svojej terase. „Napríklad v auguste nám tu zahrali malý koncert Juhás Peter a Minkyu Jo." Fotografie: Carla García Iglesias

Marián Bizub

Lucia a Kiril netaja, že okrem hudobného zoskupenia sú partnermi aj v osobnom živote.

Kiril v Poliance predviedol takmer všetky bicie nástroje, ktoré hudobníci poznajú.

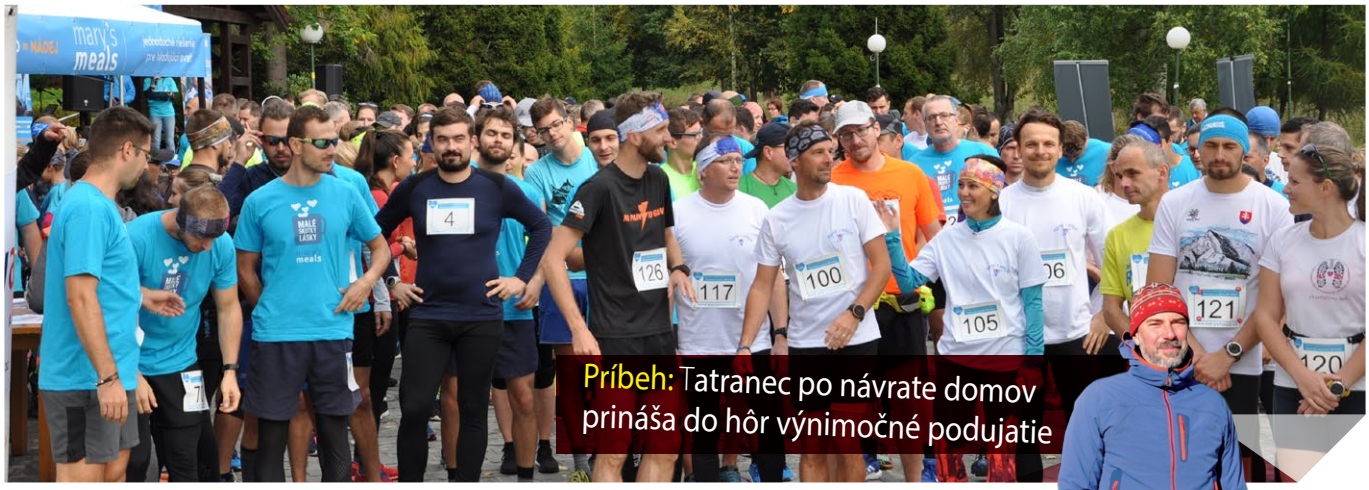

Príbeh: Tatranec po návrate domov prináša do hôr výnimočné podujatie

Tatranský beh zabezpečí deťom 43 tisíc porcií jedla

Keď **Viktor Porubský** *načrtol Modrej Lanovke myšlienku projektu Mary's Meals, ostali sme nadšení. Organizácii dáte* **15,60 eur** *a ona za to deťom v najchudobnejších krajinách sveta zabezpečí obed v škole počas celého školského roka!*

Cieľ je jasný. Umožniť deťom, aby chodili do školy a vzdelávali sa. A nie ostávali doma a pracovali, čo sa v týchto krajinách kvôli chudobe a hladu často stáva.

Ako je to možné?

Nedala nám ale pokoj tá suma. Ako za 15,60 eur navaríš obedy na celý školský rok?? Viktorovi túto otázku kladú mnohí.

„Obedy varia dobrovoľníci, väčšinou rodičia školákov. Za peniaze sa platia iba suroviny, náradie, logistika a administratíva," vysvetľuje. Tiež nejde o obedy ako ich poznáme z našich reštaurácií s tromi chodmi, ale o rôzne kaše a jednoduchšie recepty. Oproti alternatíve byť hladný, podvyživený a nemôcť sa učiť je to ale skvelá možnosť!

Do tretice, cenová hladina surovín v krajinách typu Malawi je oproti Európe značne nižšia. Jeden školský obed od Mary's Meals tak vychádza na 7 centov.

Štartovné? 15,60

A do toho všetkého Viktor s partiou prišiel s nápadom zapojiť Vysoké Tatry. Konkrétne usporiadaním jesenného charitatívneho behu. Asi možno tušíte ...., so štartovným 15,60 :)

To, čo sa nakoniec udialo v Tatranskej Lomnici 28. septembra, nečakal ani v najlepších predstavách. „Hovorili nám, že na prvý ročník si veľké oči robiť netreba, úspech bude 50 bežcov. A nakoniec sa ich zapísalo 160!"

„Možno nedokážeme zmeniť hlad vo svete, no vieme zmeniť svet jednému dieťaťu!"

Museli dotláčať trička

Organizátori tak museli pred štartom bežcom dotláčať trička a iné spomienkové predmety. „Ale bola to príjemná starosť," hovorí Viktor.

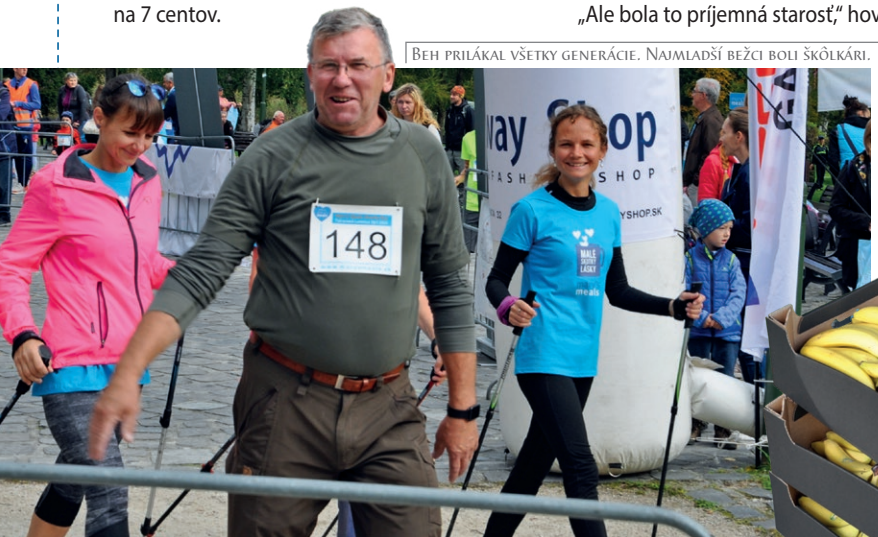

Beh prilákal všetky generácie. Najmladší bežci boli škôlkári.

Na beh treba zabezpečiť všeličo.

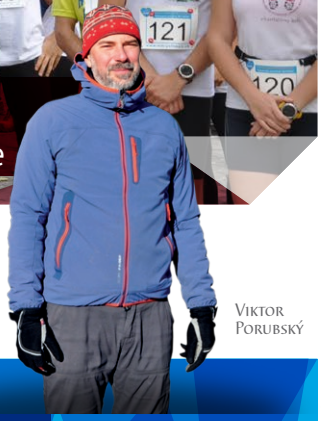

Viktor Porubský

FAKTY O MARY'S MEALS

- Mary's Meals začalo so školskými obedmi v roku 2002 pre 200 detí v Malawi.
- Dnes sýti 1 504 471 detí v 18 krajinách sveta.

Napriek tomu dôvody pre rozvíjanie podpory trvajú:

- viac ako 8000 detí denne zomiera na choroby spojené s hladom
- vo svete je 775 miliónov negramotných ľudí
- 66 miliónov detí v rozvojovom svete nechodí do školy

V pelotóne sme videli mnohé známe tváre Tatier. Bežal horský nosič Pišta Bačkor, tatranský farár Róbert Tokár, či učiteľka Zuzana Walsh.

196 detí bude mať v škole obed

Čo teda znamená jeden 8-kilometrový beh v jedno dopoludnie v Tatrách? „Za sumu z vyzbieraného štartovného za rok pripravíme 43 000 porcií jedla. Pomôžeme tak len vďaka lomnickému behu 196 školákom vystravovať sa celý školský rok," hovorí Viktor.

Pomôcť jednoduchým spôsobom

Ak vás tieto čísla zaujali, nie ste sami. Záujem Slovákov pomôcť s obedmi pre týchto školákov stúpa. Mary's Meals Slovensko získalo povolenie robiť zbierky len v júni 2019. V auguste nám Viktor hlásil zabezpečené obedy pre 500 detí, dnes Slováci už pomáhajú 2683 školákom v 18 krajinách.

Lákadlom pre bežcov je aj krásna tatranská príroda.

Viktor si pri organizácii behu s dobrovoľníkmi vyskúšal rôznorodé práce a činnosti.

V kenskej dedinke Kipkaren školáci Slovákom dokonca ďakujú v slovenčine :)

Na pomoc ide celá suma

„Ľuďom sa myšlienka páči, možno aj preto, že z darovaných 15,60 na projekt školského stravovania ide celá suma. Mary's Meals si na Slovensku na réžiu neberie nič, všetko robíme dobrovoľnícky," zamýšľa sa Viktor. Sám projektu venuje niekedy i 20 hodín týždenne, čo by sa už dalo označiť aj za prácu na polovičný úväzok.

Poďakovanie dobrovoľníkom

Počet hodín ale podľa Viktora nie je dôležitý. „Ak niekomu dovolí čas venovať projektu hoci len hodinu, aj to sa ráta. V Mary's Meals Slovensko je nás desať, pri tatranskom behu nám pomáhalo dokonca 35 dobrovoľníkov!"

Škóti ich dali dokopy

Zaujímavý bol začiatok Mary's Meals na Slovensku. Centrálu v Škótsku nezávisle od seba oslovilo päť Slovákov s cieľom začať zbierku aj u nás. „Centrála nás dala dokopy, pred rokom sme začali stretnutím práve v Tatrách," spomína Viktor.

„Baví ma ľudí zoznámiť s dobrovoľníctvom"

Ako sa stane to, že človek sa aktívne venuje charite?

Viktor po štúdiách začal ako právnik pracovať v Európskej komisii v Bruseli. Na starosti mal ochranu hospodárskej súťaže pred jej zneužívaním veľkými firmami. Aj keď to na prvé počutie môže znieť „sucho", občas zažíval scény ako z TV kriminálok.

„Kde pôsobí Mary's Meals, sa zvyšuje počet zapísaných školákov a ubúda hladu."

Bruselské skúsenosti

„Jednou z úloh je odhaľovať nelegálne kartelové dohody. A áno, súčasťou toho boli i neohlásené inšpekcie, razie s policajnou podporou, keď sme vo firmách zaisťovali notebooky, mobily a dokumenty pre ďalšie skúmanie," spomína. Hovorí, že protimonopolná činnosť má zmysel. Vďaka nej má spotrebiteľ nižšie ceny oproti situácii, keby zdravú súťaž firiem na trhu vystriedali tajné kartelové dohody.

Na túto prácu si spomenie aj v bežnom živote. „Napríklad sa pristihnem, ako skúmam rozloženie deodorantov rôznych značiek v drogérii, lebo som riešil takýto prípad," hovorí.

Na Haiti a do Indie

Práve v Bruseli naďabil na kamaráta, ktorý ho zavolal na pomoc s rozvojovým projektom na Haiti. Prelomovú skúsenosť, ktorú sa nebojí nazvať „predtým a potom," prežil na ďalšom dobrovoľníckom pobyte v indickej Kalkate s manželkou Danielou.

Obavy sa rozplynuli

Sestrám matky Terezy pomáhali starať sa o deti s vážnym telesným a mentálnym postihnutím. Priznáva, že sa zo začiatku báli, či to emočne zvládnu. Napríklad smutné pohľady detí, ktoré sa nevedia hýbať, rozprávať, či počúvať. „Na naše prekvapenie po krátkom čase adaptácie sme s týmito deťmi zažívali veľkú radosť zo života."

„Objavovali sme spôsoby, ako s nimi komunikovať, zacítili sme, aké to vie byť vzájomné a krásne. Prečistili sme si optiku a zbavili predsudkov, čo je to vlastne šťastie a nešťastie. Odpadlo to európske hodnotenie, čo má byť a čo nemá byť. Vnímali sme tie krásne ľudské bytosti také, aké boli. Našou úlohou bolo dávať s láskou," hovorí.

Zažívajú to mnohí

Podľa Viktora v Kalkate tieto pocity naplnenia účelu a šťastia mohli zažívať intenzívne aj preto, lebo celý deň boli naladení na to podstatné v živote. O blahodarnom efekte dobrovoľníctva im hovorili aj ich kolegovia. Od viceprezidentky veľkej banky v New Yorku po mäsiara z talianskej dediny.

Dobrovoľníctvo ti začne chýbať

Po indickom pobyte sa Viktor s Danielou vrátili do Tatier, kde do ich rodiny pribudli synček a dcérka. „Po skúsenosti z Indie sme aj tu hľadali dobrovoľnícke aktivity. Mary's Meals sa ukázala ako jedna z možností."

Viktora teší, ak sa mu podarí niekoho s dobrovoľníctvom zoznámiť. Mnoho ľudí má preň predispozíciu, stačí objaviť príležitosť.

Chcú pokračovať

Bude v roku 2020 II. ročník tatranského behu Mary's Meals? Viktor by chcel. „Tatry sú výborné miesto. Pre svoju krásu vedia prilákať bežcov i z iných miest," spresňuje. Takisto beh podporiť. „Keď som pri organizácii žiadal o pomoc, všade povedali áno. Či už išlo o pomoc radnice, dobrovoľníkov, sponzorov. Všetkým ďakujem."

Možnosť chodiť do školy vie deťom zmeniť osud na dlhé roky dopredu.

Kuchárky sú tiež dobrovoľníčky. Aj preto vašich 15,60 eur pomôže dieťaťu po celý školský rok.

Zaujala vás myšlienka 15,60?
Navštívte stránku **www.marysmeals.sk** alebo pošlite peniaze priamo na zbierkový účet Mary's Meals Slovensko
IBAN: SK24 8330 0000 0008 1560 1560

Tatranská premiéra. Ľudia v smokoveckom Centrali pozerajú na prvé minúty z filmu. Foto: Carla García

Išli hľadať stopy po Štefánikovi, aby objavili toho OVEĽA VIAC

Vlado Mikolaj v Smokovci rozprával zážitky z natáčania

Starý Smokovec ako jedno z troch slovenských miest privítal premiéru filmu „Prebudený – Štefánikove vlny 21. storočia". Dokument z Tahiti ukazuje cestu dvoch Slovákov k magickej vlne, dobrodružstvu, našim krajanom a objavovaniu Štefánikovho života.

Podrobnejšie o filme hovorí jeden z aktérov, naturalizovaný Tatranec, Vlado Mikolaj.

Ako vás napadlo, že idete sfilmovať „Štefánikove vlny"?

Postupne. S Erikom Bútorom (druhý z dvojice) sme ešte počas detstva začali snoubordovať a zároveň snívať o surfovaní. No a vlna v Teahupoo na Tahiti je pre surferov absolútny vrchol. Považuje sa za najkrajšiu, najnebezpečnejšiu a najdokonalejšiu na planéte.

Snoubord a surf idú dokopy?

Pre mnohých je to to isté. Doska na vode. Len pri snouborde máš tu vodu v tuhšom skupenstve.

Vráťme sa k filmu. Ako sa v ňom objavuje Milan Rastislav Štefánik?

Mysliac na magickú vlnu mi kamarát Lórant Varga požičal knihu „Po Štefánikových stopách" od Františka Keleho. Ako ju čítam, zrazu sa v nej zjaví slovo Teahupoo. Práve pri našej vysnívanej vlne mal Štefánik jednu z hvezdární. To bol veľký podnet.

Ako ste na neho zareagovali?

Skontaktoval som sa s Františkom Kelem, porozprávali sme sa, v ceste nás veľmi podporil. Zároveň som spoznal jeho vnuka Miša Keleho, ktorý je filmár. Dohodli sme sa, že z našej cesty na Tahiti urobíme dokument.

Objavili ste, čo ste chceli?

Konkrétne presné miesto Štefánikových pozorovaní pri Teahupoo nie. To je známe až v meste Papetee, kde ho pripomína Štafánikov pamätník. Našli sme ale mnoho iných vecí.

Film dáva veľký priestor potomkom Čechov a Slovákov. Myslíš na nich?

Presne. Zaujal nás ich príbeh. Hoci už nerozprávajú plynulo po česky, alebo slovensky, identitu si udržujú. Dávajú si naše krstné mená a zachovávajú priezviská. Niekde vidíš aj československú vlajku, české pivo. Napríklad Phillipe Klima, inak predseda tahitskej surferskej asociácie, miluje Plzeň, Becherovku a sníva o knedlíkoch. Ďalší, Emil Očenášek pomenoval svoju čerpaciu stanicu Slávia.

Ako sa tam Česi a Slováci dostali?

Azda išli aj za dobrodružstvom. Po príchode dostali kilometrový pás zeme, ťahajúci sa od mora k horám. A keďže väčšina z nich mala okolo desať detí a ich deti tiež, dnes sú tieto pásy celé zastavané ich domami (smiech).

Mne sa vo filme páčilo, ako Cindy Očenášek, ktorá má výrazný polynézsky „look", hrdo hovorí o svojom slovenskom pôvode a krvi. Áno, Cindy je ďalší sympatický príklad. Všetko to na nás silno zapôsobilo. Boli sme pri našej vysnívanej vlne s potomkami z Československa, ktorí sa k nej presťahovali pred 120 rokmi. Niekde na opačnom konci zemegule, skadiaľ sa už ďalej ísť nedá.

Ako to dopadlo s vlnou?

Erik je lepší surfer, venuje sa tomu profesionálne v Maroku, dal si na nej veľa vážnejších jázd. Ja som si absolvoval svoje dve menšie.

Zážitok?

Najmä veľký rešpekt i prekonávanie strachu.

Aké ohlasy má film?

Ľudia hovoria, že sa im páči to spojenie minulého s moderným. Teraz nasledujú premietania aj v Česku. Mňa azda najviac teší, že film zoznámil ľudí na Tahiti so Štefánikom, lebo o ňom veľa nevedeli a nás tu doma s našimi krajanmi v Oceánii.

Prídu ďalšie filmy?

Uvidíme. Na Tahiti chceme ísť v každom prípade znova a možno študovať Štefánikove astronomické cesty aj na iných svetadieloch.

Vlna Teahupoo pri rovnomennej pláži a dedinke.

Krstní rodičia Cindy Očenášek. O svojej pravlasti hovoria s hrdosťou.

Historické fotografie, pripomínajúce príchod Čechov a Slovákov na Tahiti.

Nová trasa spojí Tatranskú a Veľkú Lomnicu

Miloš Várady o príprave BEŽECKÝCH TRATÍ: „Nie je to žiadna romantika, ale môžeme sa potom hýbať!“

Miloš Várady sa lúči s druhou štvorkolkou. Hoci už mala aj kabínu, možnosti ovládania zvnútra boli minimálne.

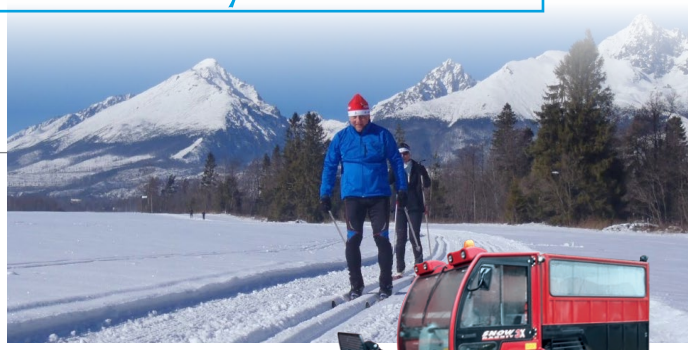

Ľudia bežky milujú. Miloš im k ich radosti prípravou tratí pomáha.

Keď Tatranec **Miloš Várady** *začal rozprávať, čo všetko obnáša príprava bežeckej trate, začali sa vynárať veľmi zaujímavé informácie. Aj o novinkách, z ktorých niektoré budú prelomové.*

Popularita bežiek v Tatranskej Lomnici extrémne rastie. Spoznať chlapíka, ktorý za to môže a trocha tajomstiev zo zákulisia veru stojí za to.

MILOŠ ZAČÍNA SVOJE ROZPRÁVANIE:

„Romantika to nie je“

„Viem, že by si chcel počuť niečo romantické, aké je to úžasné a čo mi to všetko dáva, ale v princípe pripraviť trať sú tri hodiny denne v kabíne plnej hluku, kde si musíš dať slúchadlá a domov sa vrátiš zadymený od výfuku,“ smeje sa. Motivácia je ale jasná. „Môžeš potom bežkovať a ja som napríklad na bežkách skoro každý deň.“

Že mu po manželke Alene potom bežkári posielajú pozdravy a poďakovania, je pekný bonus navyše.

Krok po krôčiku k zlepšeniam

Miloš s úpravou tratí začal ešte v roku 1993 s kamarátom Vladom Hubačom v Tatranských Matliaroch. „Spočiatku sme na úpravu používali skúter. Ako sa trate posúvali k Tatranskej Lomnici a terén mal viac prekážok typu železničné priechody, kúpili sme štvorkolku na pásoch.“

Alternatívny skijoring

Na ňu spomína práve Alena. „Bolo potrebné zaťažovať lyžinu a miesto závažia som na nej pri jazde stála ja. Bol to taký „pekný“ pravidelný skijoring za dymiacou štvorkolkou,“ spomína so smiechom.

Oproti zjazdovke sa pri bežkách naozaj zadýchate. Pritom šport ostáva dostupný pre všetky ročníky. Mnohí Tatranci vyrážajú na trate aj po sedemdesiatke.

Vyskúšal si všetko

Byť hodiny v mrazivej teplote -15 nie je lahôdka ani pre dobrodruhov, preto prišiel ďalší „upgrade“. „Vozidlo s kabínou, kde som si mohol aspoň trocha zakúriť. Avšak išlo o techniku bez hydrauliky a ovládania, kde bolo treba stále vybiehať von niečo napraviť,“ opisuje Miloš, ako sa všetko postupne vyvíja.

Nový level

Odmenu za roky driny si Miloš daroval túto zimu. „Kúpili sme v Taliansku malý ojazdený ratrak, ktorý vieme jednoducho presunúť na vozíku kedykoľvek a kamkoľvek. Ten už má prednú radlicu, zadnú frézu, stopovač, a to všetko ovládané z kabíny. V sezóne 2019/20 sa teda úprava tratí posúva na vyšší level,“ teší sa.

Do Veľkej Lomnice

Ďalšou radostnou novinkou je plán spojiť tatranské trasy s traťami vo Veľkej Lomnici. „Trať na starolesnianskych lúkach napojíme prechodom cez pahorok Patria na trate golfového rezortu Black Stork. Ak ste si chceli doteraz zajazdiť, museli ste urobiť na lúke viac kôl. Po novom zažijete rozmanitejšiu jazdu,“ vysvetľuje.

Ďalšie sny a plány?

Tým veľkým snom Miloša Váradyho je do Tatranskej Lomnice priniesť umelo zasnežovanú trať. „Jednoducho, aby Lomnica mala garanciu bežkovania celú zimu bez ohľadu na výkyvy počasia.“ Technológie dnes ponúkajú technický sneh aj bez potreby vybudovania veľkej vodnej nádrže. Stačí menší zdroj, hoc aj z malého potôčika. Náklady na zasneženú trať by boli v tisícoch eur, ale výsledok by sa pre Tatry „rentoval“.

Červený Talian si zvyká na tatranské zimy.

Smelému projektu verí

Napriek nákladom Miloš verí, že trať s umelým snehom v Lomnici bude. „Ak vieme, že zjazdovky majú obmedzenú kapacitu a cena skipassu dosahuje miestami i 60 eur, význam bežkárskej alternatívy stúpa. Umelé zasnežovanie bežeckej dráhy sa tak stáva aj otázkou toho, či sa v zime naplnia ubytovacie kapacity Vysokých Tatier. Z tohto širšieho pohľadu sa investícia mení na návratnú,“ analyzuje.

Ako príklad uvádza špičkové lyžiarske strediská vo svete. „Tam pri ich hodnotení hviezdičkami získali významnú váhu práve dĺžky a kvalita bežkárskych tratí.“

Tatranská Lomnica bežecké možnosti Vysokých Tatier podľa Miloša skvelo dopĺňa. „Na Štrbské Pleso bežkári chodia za športovejším výkonom. Mnoho ľudí ale nechce stúpanie, bojí sa strmého zjazdu, a preto prichádzajú do Lomnice za rovnejším reliéfom,“ vysvetľuje Miloš.

Tma nie je prekážkou

Atraktivitu bežiek pre ľudí si azda najviac uvedomuje po zotmení. „Mnoho ľudí končí v práci o šiestej večer, ale bežiek sa nevzdajú. Keď vidím, ako si nasadia čelovky a nimi si svietia, teda prekonajú aj túto prekážku, len aby stáli na bežkách, poviem si, ľudia tento šport naozaj milujú.“

Modrá Lanovka – Časopis, s ktorým zažívate Tatry na plný dúšok.
Redakčná rada: Tomáš Tišťan, Róbert Gálfy, Peter Simčák. Foto, ak nie je uvedené inak, Modrá Lanovka a archív respondentov. (c) 2019. Kontakty: facebook.com/modralanovka; 0948-234-800; tomas.tistan@outlook.com
Vydavateľ: OZ Dobrý základ - FB, Tatr. Lomnica 125, 059 60 Vysoké Tatry, IČO 423 431 27; Modrá Lanovka / občasník / vydanie december 2019 / **náklad: 5 000ks** / porad. č.: 2 / Ročník 2 / NEPREDAJNÉ / *Pre návštevníkov a obyvateľov Vysokých Tatier bezplatne / EV 5604/17 / ISSN 2585-8394

Sima Martausová

Vianoce v Tatrách

29. decembra 2019 o 18⁰⁰

Teniscentrum Tatranská Lomnica

Predpredaj:

MaxiTicket.sk

RANDAL AGENCY